

М. М. Потіп, доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного, господарського
та екологічного права
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
ORCID: 0000-0001-6861-8251

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПРАВЛЯННЯ ЗБОРУ ЗА МІСЦЯ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

У статті досліджено окремі аспекти правового регулювання механізму становлення та адміністрування такого місцевого збору як збір за місця для паркування транспортних засобів, а також формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів. Розглянуто правові колізії та приклади з судової практики щодо скасування рішень органів місцевого самоврядування про встановлення тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів. За результатами дослідження запропоновано внести зміни до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», до Правила зберігання транспортних засобів на автостоянках та до Порядку формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, якими передбачити безоплатне паркування для учасників бойових дій та ветеранів війни, які не є інвалідами. Органам місцевого самоврядування запропоновано у рішеннях про встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів передбачити такі пільги. З урахуванням фактів оспорювання в судах рішень органів місцевого самоврядування щодо встановлення тарифів за паркування транспортних засобів обґрунтовано необхідність розробки методики прийняття відповідних рішень, проведення науково-практичних заходів представників органів місцевого самоврядування, наукової спільноти по обміну позитивним досвідом та алгоритмами публічного обговорення таких тарифів. Вбачається доречним закріплення у Податковому кодексі України (ст. 268-1) та Порядку формування тарифів на послуги з утримання майданчиків для платного паркування транспортних засобів положення, що операторами надання послуг з паркування можуть бути лише комунальні підприємства щодо майданчиків для платного паркування. Оскільки тариф на послуги з користування майданчиків для платного паркування транспортних засобів включає в себе крім інших компонентів також плановий прибуток, який в умовах воєнного стану бажано щоб надходив до місцевих бюджетів. Запропоновані заходи сприятимуть наповненню місцевих бюджетів, мінімізації корупційних ризиків при адмініструванні збору за місця для паркування та збільшенню кількості робочих місць у комунальній сфері.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, посадові особи, місцевий збір, збір за місця для паркування транспортних засобів, воєнний стан, тариф на послуги, майданчики для платного паркування, транспортні засоби, місцевий бюджет.

M. M. Potip. Certain aspects of the legal regulation of charging for vehicle parking during martial law

The article examines certain aspects of the legal regulation of the mechanism of formation and administration of such a local fee as a fee for parking spaces for vehicles, as well as the formation of tariffs for services for the use of sites for paid parking of vehicles. Legal conflicts and examples from judicial practice regarding the annulment of decisions of local self-government bodies on setting tariffs for services for the use of sites for paid parking of vehicles are considered. According to the results of the research, it is proposed to make changes to the Law of Ukraine “On the Status of War Veterans, Guarantees of Their Social Protection”, to the Rules for the Storage of Vehicles in Parking Lots and to the Procedure for Forming Tariffs for Services for the Use of Paid Parking Areas for Vehicles, which will provide for free parking for participants combat operations and war veterans who are not disabled. Local self-government bodies are asked to provide for such benefits in the decisions on establishing a fee for parking spaces for vehicles. Taking into account the facts of contesting in the courts the decisions of local self-government bodies regarding the establishment of tariffs for parking vehicles, the need to develop a methodology for making relevant decisions, to conduct scientific and practical events of representatives of local self-government bodies, the scientific community on the exchange of positive experience and algorithms for public discussion of such tariffs is substantiated. It is considered appropriate to enshrine in the Tax Code of Ukraine (Article 268-1) and the Procedure for Forming Tariffs for Services for the Maintenance of Paid Vehicle Parking Areas the provision that only utility companies can be operators of parking services for paid parking areas. Since the tariff for services for the use of sites for paid parking of vehicles includes, in addition to other components, also the planned profit, which in the conditions of martial law should preferably go to local budgets. The proposed measures will contribute to filling local budgets, minimizing corruption risks in the administration of the fee for parking spaces and increasing the number of jobs in the communal sector.

Key words: local self-government bodies, officials, local levy, vehicle parking fee, martial law, tariff for services, paid parking lots, vehicles, local budget.

Постановка проблеми. Збільшення кількості автомобілів на дорогах, масове хаотичне паркування транспортних засобів, неякісна інвентаризація паркувальних місць або взагалі відсутність паркувальних місць в містах України, наголошує А.В. Рижий, призводить не тільки до перевантаження центральної частини міста та обмеження руху пасажирів та водіїв, а також до ненаповнення місцевих бюджетів реальними коштами від сплати збору за паркування [1, с. 327]. В Україні майже половина обласних центрів не заробляє на паркінгах, відповідно, місцеві бюджети недоотримують мільйони гривень доходу.

Загромадження вулиць пішохідних та зелених зон припаркованими автомобілями приносить містам великі прямі й непрямі збитки. Прямі збитки зумовлені збоями в роботі громадського транспорту, руйнуванням зелених зон, елементів дорожньої інфраструктури, покриття пішохідних зон, яке не розраховане на вагу автомобіля. В інтересах усіх мешканців міст, сіл, селищ є впорядкування вуличного паркування в їх центральній частині; сприяння виправленню транспортної ситуації в населеному пункті, деформованої в сторону приватних автомобілів; забезпечення найбільш гармонійного використання громадського простору; зменшення появи стихійних, нелегальних місць паркування та недоотримання надходжень до місцевих бюджетів від збору за місця для паркування транспортних засобів [2]. Упорядкування процесу розміщення місць для паркування та визначення порядку користування ними дозволяє підвищити рівень безпеки дорожнього руху та пропускної спроможності проїжджих частин на території населених пунктів.

А.В. Рижий акцентує увагу на таких проблемах у сфері справляння місцевого збору за місця за паркування як відсутність відповідальності за халатне відношення посадових осіб до наповнення бюджету реальними коштами в законодавстві України; передання земельних ділянок в оренду приватним структурам, які заробляють на міських паркінгах, що призводить до не надходження збору за місця за паркування в бюджети громад [1, с. 321].

Джус М. наголошує, що одним із неочікуваних ефектів війни стало істотне збільшення доходів місцевих бюджетів. У той час, як податкові надходження державного бюджету 2022 року скоротилися порівняно з 2021-м на 14,2 %, податкові надходження місцевих бюджетів (усіх рівнів) зросли на 13,5 % [3]. Органи місцевого самоврядування можуть наповнювати місцеві бюджети за рахунок місцевих податків і зборів, до яких належать: податок на майно, єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів і туристичний збір. Їхня сумарна частка у загальному обсязі податкових надходжень місцевих бюджетів 2022 року становила 21,4 %, скоротившись порівняно з 2021-м на 4,5 відсоткового пункту [3]. Водночас, послідовна та прозора політика органів місцевого самоврядування щодо встановлення тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів дозволить збільшити відповідні відрахування до місцевого бюджету.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Питання правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування та правовідносин у сфері встановлення та адміністрування місцевих податків та зборів, у тому числі збору за місця для паркування транспортних засобів досліджували такі науковці та практики: А. Боксгорн, В. Борисенко, М. Джус, Л. Задорожня, Г. Ільющенко, Г. Карпушин, О. Костяна, Ю. Маркуц, К. Недоступ, А. Рижий, В. Ясько та інші. Водночас питання правового регулювання справляння збору за місця для паркування транспортних засобів під час воєнного стану не розглядалися вченими.

Формулювання завдання дослідження. Виходячи із зазначеного, метою даної статті є з'ясування окремих аспектів встановлення та адміністрування такого місцевого збору як збір за місця для паркування транспортних засобів, механізму встановлення тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, а також визначення організаційно-правових напрямів та шляхів удосконалення процесу справляння збору за місця для паркування транспортних засобів в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Під час введення воєнного стану, органи місцевого самоврядування в галузі регулювання місцевих податків і зборів відчувають певне зниження контролю зі сторони центральної влади. Наприклад, пункт 12.3.8 Податкового кодексу України надає сільським, селищним та міським радам, а також радам об'єднаних територіальних громад право встановлювати місцеві податки і збори, а також надавати податкові пільги без необхідності дотримуватися процедур, передбачених Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Коли в певних регіонах України вводиться воєнний чи надзвичайний стан, це положення застосовується лише до представницьких органів територіальних громад тих адміністративно-територіальних одиниць, де діє воєнний чи надзвичайний стан [4].

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до статті 12 Податкового кодексу України щодо дозволу на встановлення місцевих податків та зборів, зміни їх ставок та встановлення пільг в умовах воєнного стану», сільські, селищні, міські ради та ради об'єднаних територіальних громад, які були створені відповідно до закону та перспективного плану формування територій громад, отримали право приймати рішення про встановлення місцевих податків та/або зборів, а також зміну розміру їх ставок, чи надання податкових пільг з оплати місцевих податків та/або зборів у поточному податковому періоді без необхідності дотримуватися строків, встановлених пунктом 12.3 Податкового кодексу України. До прийняття цього закону Податковий кодекс України передбачав можливість здійснювати ці дії лише до 15 липня року, який

передусь бюджетному року. В умовах воєнного чи надзвичайного стану органи місцевого самоврядування потребують можливості оперативного змінювати ставки місцевих податків та зборів, встановлювати податкові пільги з оплати цих податків [5; 6].

Таким чином під час воєнного стану органи місцевого самоврядування набувають ширшої компетенції та свободи своєї діяльності при зниженні зовнішнього контролю, тому є потреба у передбаченні внутрішніх механізмів для ідентифікації та усунення корупційних ризиків у сфері встановлення, нарахування та сплати місцевих податків та зборів.

Серед пріоритетних заходів Уряду на 2023 рік у зв'язку з продовженням процесу децентралізації та регіонального розвитку передбачено можливість делегування додаткових повноважень органам місцевого самоврядування, зокрема, щодо адміністрування місцевих податків і зборів. Наразі ці функції виконує податкова служба. За прогнозами Ю. Маркуц та Л. Задорожньої, вже у вересні цього року Кабінет Міністрів України може подати законопроект(и) з необхідними змінами до діючого законодавства в цьому питанні. Очікується, що ці зміни призведуть до зміцнення управлінських функцій органів місцевого самоврядування, покращення адміністрування місцевих податків і зборів, а також сприятимуть збільшенню фінансової незалежності і розвитку територіальних громад шляхом надання їм додаткових повноважень у сфері адміністрування місцевих податків і зборів [7].

Місцеві податки та збори – це податки та збори, які встановлюються органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства. Вони є обов'язковими до сплати в межах адміністративно-територіальних одиниць та зараховуються до їхніх бюджетів. Вичерпний перелік місцевих податків і зборів визначений Податковим кодексом України і не може бути змінений чи доповнений місцевими радами. Однак, вони можуть встановлювати ставки місцевих податків у законодавчо визначених межах. До місцевих податків належать: податок на майно (плата за землю, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок) єдиний податок. До місцевих зборів належать: збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір [6]. Усі інші податки, навіть ті, які частково надходять до місцевих бюджетів (наприклад, ПДФО, акцизний збір) – це загальнодержавні податки. Тобто місцеві податки – це ті, які Податковий кодекс визначив як місцеві, наголошують Ю. Маркуц та Л. Задорожня [7].

Обов'язкові податкові платежі, притаманні виключно сфері надання послуг з паркування, у вітчизняній податковій системі існують із 20.05.1993 р. й дотепер. Протягом цього часу неодноразово змінювалася їхня назва: збір за парковку автомобілів, збір за припаркування автотранспорту, збір за парковку автотранспорту». Ці юридичні колізії, наголошують К.К. Недоступ та Г.В. Ільющенко проіснували допоки не набрав чинності Податковий кодекс України (ПКУ) [8, с. 100]. ПКУ змінив не тільки назву обов'язкового податкового платежу характерного для паркування, а саме «збір за місця для паркування транспортних засобів», але й процедуру його справляння.

Науковці відзначають відсутність легального визначення податково-правового поняття «збір за місця для паркування транспортних засобів» і пропонують власний підхід до формулювання поняття «збір за місця для паркування транспортних засобів»: це місцевий збір, який може бути встановлений на відповідній території рішенням сільської, селищної, міської ради в межах ставок, встановлених цим Кодексом, платниками якого є юридичні особи (їх філії, відділення, представництва) та фізичні особи-підприємці, які провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів» [9, с. 66]; як обов'язковий, нецільовий, безоплатний, безповоротний грошовий платіж до відповідного бюджету, що справляється згідно з Податковим кодексом України та має безумовний характер» [10, с. 95]; як збір за місця для паркування транспортних засобів – це місцевий обов'язковий платіж, що справляється з юридичних осіб, їх філій (відділень, представництв) та фізичних осіб – підприємців, які згідно з рішеннями сільських, селищних, міських рад або рад об'єднаних територіальних громад організовують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету, контроль за справлянням якого здійснюють органи Державної податкової служби України [11, с. 150-151, 196]; як обов'язковий платіж, що справляється у місцевий бюджет з юридичних осіб і фізичних осіб – підприємців, котрі надають послуги з паркування на спеціально відведеному(ій) майданчику та/або автостоянці, комунальної власності; вид місцевого збору [8, 101].

Основними нормативними документами, які регламентують порядок застосування збору за місця для паркування транспортних засобів, зазначає А.В. Рижий, є [1, с. 326]: 1) Податковий кодекс України [6]; 2) Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження форм податкових декларацій збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору» від 09.07.2015 № 636 [12]; 3) Правила паркування транспортних засобів, затверджені постановою КМУ від 03.12.2009 № 1342 [13]; 4) Правила зберігання транспортних засобів на автостоянках, затверджені Постановою КМУ від 22.01.1996 № 115 [14]; 5) Порядок формування тарифів на послуги з утримання майданчиків для платного паркування транспортних засобів, затверджений Постановою КМУ від 02.03.2010 [15]; 6) Закони України про Державний бюджет України на відповідний рік (у частині встановлення розміру мінімальної заробітної плати на 1 січня кожного року); 7) Рішення міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території місцевих

податків і зборів. Саме в рішеннях міських, селищних та сільських рад щодо встановлення на відповідній території збору за місця для паркування транспортних засобів спостерігається найменша різноманітність змісту цих документів, які в основному дублюють положення Податкового кодексу України.

Проте в суспільстві виникає значна напруга щодо встановлення тарифів за паркування на майданчиках для платного паркування, яке тісно пов'язано із зазначеним місцевим збором. П. 30 Порядку формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів визначає, що під час паркування на майданчику для платного паркування користувач сплачує вартість послуг з користування майданчиками для платного паркування згідно з тарифом, установленим виконавчими органами сільських, селищних, міських рад у порядку і межах, визначених законодавством, з урахуванням переліку основних послуг з утримання майданчиків для платного паркування. Вартість послуг з користування майданчиками для платного паркування – економічно обґрунтовані витрати оператора, пов'язані з утриманням, облаштуванням та обладнанням таких майданчиків згідно з тарифом, установленим органом місцевого самоврядування відповідно до Порядку формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2010 р. № 258 [15]. Згідно цього порядку ці тарифи на послуги становлять вартість надання послуг із розрахунку на одне місце для платного паркування за визначений проміжок часу з урахуванням місця розташування майданчика, часу користування ним, типу транспортного засобу та категорій осіб, які розміщують транспортні засоби на майданчиках, що встановлюється органом місцевого самоврядування. Вартість послуг визначається відповідно до тарифу на послугу, встановленого органом місцевого самоврядування. Тариф на послугу розраховується, виходячи з розміру: 1) повної планованої собівартості послуг; 2) планованої прибутку; 3) розміру податків та зборів (обов'язкових платежів). До планованих витрат з операційної діяльності включаються: планована виробнича собівартість послуг (прямі матеріальні витрати, прямі витрати з оплати праці, інші прямі витрати та загально-виробничі витрати); адміністративні витрати (утриманням апарату управління, амортизацією нематеріальних активів загальногосподарського призначення, які використовуються для надання послуг з паркування; утриманням основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання; оплатою професійних послуг (юридичні, аудиторські) для забезпечення господарської діяльності, розрахунково-касового обслуговування та інших послуг банків; витрати на оплату послуг зв'язку). Адміністративні витрати включаються до повної планованої собівартості послуг у розмірі, що не перевищує 15 відсотків планованої виробничої собівартості послуг [15]. Таким чином наведений механізм встановлення тарифів на послуг з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів містить значну кількість перемінних, що відрізняються в кожній територіальній громаді, але часто у громадськості виникають сумніви щодо прозорості застосування такого механізму на практиці.

Так, наприклад, за даними платформи Антикорупційна правозахисна рада у 2020 році у Дніпрі мешканці сплачували 10–15 гривень за годину, платні парковки працювали цілодобово включаючи суботу та неділю, основним оператором з паркування було обрано приватну фірму ТОВ «Паркт Сервіс Групе» в результаті згідно даних зведеного бюджету міста Дніпра у 2020 році збір за місця для паркування транспортних засобів склав 18 314 126,21 гривень. У Херсоні тариф становив 5 грн./год. комунальне підприємство було оператором однієї парковки та забезпечило надходження до бюджету 277,5 тисяч грн. У Харкові платних майданчиків 107, що в декілька разів менше ніж в Дніпрі, розташовані вони в середмісті. Тобто, містяни сплачували з понеділка по суботу по 2–5 грн/год за паркування лише в центрі міста, їх міський бюджет поповнився на 11.74 млн. і це без наявності «нічних парковок». У місті Києві, як і в Харкові, послуги з паркування надавало комунальне підприємство Київської міської ради «Київтранспарксервіс». Це комунальне підприємство 60 % отриманих коштів направило в бюджет міста, а 40 % витратило на свою діяльність. Ціна для громадян за використання місць для паркування автомобільного транспорту сягала 5–7–10 грн/год, у неділю парковки були безкоштовні, що всеодно дало можливість поповнити бюджет Києва на 49 млн грн за 2020 рік (це також без «нічних парковок») [16].

Загалом у 2019 році у Вінниці, Житомирі, Ужгороді, Запоріжжі, Кропивницькому, Миколаїві, Полтаві, Рівному, Сумах та Черкасах збір за місця за паркування не сплачувався [17]. Проте за необхідності пошуку джерел наповнення місцевих бюджетів в умовах воєнного стану та зниження рівня розвитку економіки запровадження цього місцевого збору є перспективним та вже більшістю з цих міст розпочато відповідні процедури для його запуску. Таким чином за наданою інформацією проявляється разюча відмінність місцевої політики щодо формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, суб'єктів господарювання – операторів надання таких послуг та розмірів надходження коштів від такої діяльності до місцевого бюджету.

Про недосконалість механізму формування тарифів на послуг з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів свідчать чисельні судові справи про оскарження встановлених тарифів в різних містах України, наприклад в Дніпрі [18] та Києві [19]. Так, Шостий апеляційний адміністративний суд залишив без змін рішення Окружного адміністративного суду міста Києва щодо визнання протиправним та нечинним розпорядження КМДА від 25.06.2021 № 1459 «Про встановлення тарифів на

послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, які надаються Комунальним підприємством «Київтранспарксервіс». ОАСК нагадав, що з відповідним позовом жителі столиці звернулись до Окружного адміністративного суду міста Києва у серпні 2021 року. Відповідач – виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація). Під час розгляду справи Окружний адміністративний суд міста Києва дійшов до висновку, що оскаржуване розпорядження не відповідає вимогам Податкового кодексу та Порядку формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 02.03.2010 № 258, як правовим актам вищої юридичної сили. З огляду на вищезазначене, суд дійшов висновку про обґрунтованість позовних вимог та наявність підстав для їх задоволення. У своєму рішенні від 22 лютого 2022 року суд визнав протиправним і нечинним розпорядження КМДА від 25.06.2021 № 1459 «Про встановлення тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, які надаються Комунальним підприємством «Київтранспарксервіс». Після розгляду апеляційної скарги ШААС залишив без змін рішення ОАСК. Відповідно до положень Кодексу адміністративного судочинства України рішення набрало законної сили 1 серпня 2022 року. Частиною другою статті 265 Кодексу адміністративного судочинства передбачено, що нормативно-правовий акт втрачає чинність повністю або в окремій його частині з моменту набрання законної сили відповідним рішенням суду [19].

Також виконавчий орган Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та комунальне підприємство «Київтранспарксервіс» визнано порушниками законодавства про захист економічної конкуренції. Антимонопольний комітет України встановив, що комунальне підприємство скористалося монопольним становищем під час формування розрахунку вартості послуг з паркування на своїх майданчиках, а КМДА, яка своїм розпорядженням затвердила тарифи, легітимізувала це порушення [20].

Таким чином якщо усунути корупційну складову, халатність представників органів місцевого самоврядування у сфері адміністрування місцевих податків та зборів, конкретизувати механізм встановлення відповідних тарифів то можна значно покращити показники надходжень до місцевих бюджетів. Наприклад, для порівняння сплата збору за місця для паркування транспортних засобів приносить бюджетам американських міст десятки і сотні мільйонів доларів щорічно. Так, у 2016 році Нью-Йорк заробив на міських паркінгах 545 млн дол., або 0,75 % доходів бюджету міста. Чикаго заробило 264 млн дол., або 3,62 % доходів бюджету міста. В середньому паркінги приносять бюджетам американських міст 1 % доходів. В Україні ж цей показник становить 0,06 %, тобто в 16 разів менше [17; 1, с. 327].

О.В. Костяна та В.В. Ясько у своїй науковій роботі дійшли висновку, що однією із основних проблем, що зашкоджують зміцненню фінансової основи місцевого бюджету, у тому числі під час надходження коштів за місця для паркування транспортних засобів, є недостатність чіткого регулювання процедури паркування законодавчою базою і, як наслідок, відсутність достатнього контролю процедури паркування [20]. На наш погляд проблема законодавчого регулювання адміністрування збору за місця за паркування має ширше коло неврегульованих питань, які створюють передумови корупційних ризиків та недоотримання місцевими бюджетами коштів.

Громадські організації вже сьогодні сповіщають про виявлені корупційні схеми у сфері встановлення, нарахування та сплати місцевого збору за місця за паркування транспортних засобів. Такими прикладами є: 1) практика нелегального облаштування місць для службового паркування; 2) передача права облаштування паркувальних майданчиків на непрозорих умовах без конкурсів; 3) недобросовісне виконання та перевищення службових повноважень інспекторами з паркування; 4) зловживання з обліком нічних паркувальних майданчиків та кількістю паркомісць на таких майданчиках [21].

Наведені авторами посібника «100 корупційних схем в регіонах України» [21] приклади порушень чинного законодавства ведуть до утворення корупційних схем в органах місцевого самоврядування та призводять до недоотримання коштів до місцевого бюджету при встановлення та адмініструванні, наприклад такого місцевого збору як збір за місця для паркування транспортних засобів. Тому при удосконаленні правового регулювання механізму встановлення та адміністрування збору за місця для паркування необхідно враховувати виявлені обставини.

Крім того важливим є врахування можливостей по встановленню пільг при сплаті збору за місця для паркування для підтримки учасників бойових дій та ветеранів війни. В Україні станом на середину 2018 року нараховувалось 1 млн 5 тис. 832 особи, які мають статус інваліда війни, учасника війни чи учасника бойових дій. З них близько 320 тис. було учасниками бойових дій через участь в АТО, а майже 474 тис. осіб – це «учасники війни», які отримали статус за участь у Другій світовій війні [22]. Військова агресія Росії в Україні стала причиною тисяч смертей та важких поранень цивільного населення. За даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини, з 24 лютого 2022 року до 15 лютого 2023 року в Україні загинуло 8006 мирних жителів, зокрема 487 дітей. За цей час, за даними ООН, поранення отримали 13 287 цивільних осіб [23]. Тільки за перші 10 місяців війни, з лютого по грудень 2022 року, інвалідність одержали понад 45 тисяч українців, що в 3,5 раза більше, ніж у довоєнному 2021 році [24]. Згідно 30 Закону України «Про основи соціальної захищеності» та п. 4 Порядку формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів власники спеціально обладнаних чи відведених

майданчиків для паркування забезпечують виділення та облаштування в межах майданчиків місць для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю. Кількість місць, призначених для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, становить не менше 10 відсотків загальної кількості місць на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках для паркування, але не менше одного місця з позначенням таких місць відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою [25].

Висновки. Пропонуємо внести зміни до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», до Правил зберігання транспортних засобів на автостоянках та до Порядку формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, якими передбачити безоплатне паркування для учасників бойових дій та ветеранів війни, які не є інвалідами. Органам місцевого самоврядування доречно у рішеннях про встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів передбачити такі пільги.

З урахуванням фактів оспорювання в судах рішень органів місцевого самоврядування щодо встановлення тарифів за паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування необхідно розробити методичку прийняття відповідних рішень, проводити науково-практичні заходи представників органів місцевого самоврядування по обміну позитивним досвідом та алгоритмами публічного обговорення таких тарифів. Доречним буде закріплення у Податковому кодексі України (ст. 268-1) та Порядку формування тарифів на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів, що операторами надання послуг з паркування можуть бути лише комунальні підприємства. Такими майданчиками для платного паркування згідно Податкового кодексу є площа території (землі), що належить на правах власності територіальній громаді або державі, на якій відповідно до рішення органу місцевого самоврядування здійснюється платне паркування транспортних засобів. Водночас тариф на послуги з утримання майданчиків для платного паркування транспортних засобів включає в себе крім інших компонентів також плановий прибуток, який в умовах воєнного стану бажано щоб надходив до місцевих бюджетів, а не до приватних кишень. Такі заходи сприятимуть наповненню місцевих бюджетів, мінімізації корупційних ризиків при адмініструванні збору за місця для паркування транспортних засобів та збільшенню кількості робочих місць у комунальній сфері.

Список використаних джерел:

1. Рижий А.В. Збір за місця для паркування транспортних засобів: правова природа, особливості справляння. Право та державне управління. № 4. 2020 р. С. 325–330. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2020/48.pdf
2. Аналіз регуляторного впливу до проекту рішення виконавчого комітету міської ради м. Івано-Франківськ на 2018 р. «Про тарифи на послуги з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів». URL: <https://www.mvk.if.ua/uploads/files/46334.pdf>
3. Джус М. Місцеві податки: як громадам залишитися при грошах під час і після війни. *Дзеркало тижня*. URL: <https://zn.ua/ukr/local-government/mistsevi-podatki-jak-hromadam-zalishitisja-pri-hroshakh-pid-chas-i-pislja-vijni.html>
4. Встановлення місцевих податків та зборів під час війни. Бухгалтерія для бюджету та ОМС. URL: <https://oblikbudget.com.ua/news/10853-vstanovlennya-mstsevih-podatkv-ta-zboriv-pd-chas-vyni>
5. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 12 Податкового кодексу України щодо дозволу на встановлення місцевих податків та зборів, зміни їх ставок та встановлення пільг в умовах воєнного стану». URL: <https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/Lyst-pro-stroky-sboriv-OMS.pdf>
6. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
7. Маркуц Ю., Задорожня Л. Адміністрування місцевих податків органами місцевого самоврядування: що варто врахувати? URL: <https://voxukraine.org/administruvannya-mistsevyh-podatkov-organamy-mistsevogo-samovryaduvannya-shho-varto-vrahuvaty>
8. Недоступ К.К., Ільющенко Г.В. Збір за місця для паркування транспортних засобів: визначення податково-правового поняття. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2022. Випуск 73: частина 1. С. 98–103. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/11/19.pdf>
9. Борисенко В.В. Правовий механізм адміністрування збору за місця для паркування транспортних засобів в податковій системі України. *Актуальні проблеми правового забезпечення господарської діяльності в Україні* : матеріали круглого столу, м. Харків, 12 бер. 2015 р. Харків : ХНУВС, 2015. С. 65–69.
10. Карпушин Г.Л. Збір за місця для паркування транспортних засобів: аналіз правової природи. *Право та державне управління*. 2021. № 1. С. 92–96.
11. Боксгорн А.В. Адміністрування місцевих податків і зборів як об'єкт правового регулювання : дис. ... доктора філософії: 081. Одеса, 2021. 237 с.
12. Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження форм податкових декларацій збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору» від 09.07.2015 № 636. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0912-15#Text>.

13. Правила паркування транспортних засобів, затверджені постановою КМУ від 03.12.2009 № 1342. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2009-%D0%BF#Text>.

14. Правила зберігання транспортних засобів на автостоянках, затверджені Постановою КМУ від 22.01.1996. № 115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2002-%D0%BF#Text>.

15. Порядок формування тарифів на послуги з утримання майданчиків для платного паркування транспортних засобів, затверджений Постановою КМУ від 02.03.2010 № 258. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/258-2010-%D0%BF#Text>.

16. Дорогі парковки Дніпра. Антикорупційна правозахисна рада. URL: <https://com1.org.ua/dorohi-parkovky-dnipra/>

17. «Навіщо платити»: скільки Київ та інші українські міста заробляють на паркінгах. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/07/9/662713/>

18. Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду № 96244318 від 05.04.2021. URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/96244318/>

19. Рішення ОАСК щодо протиправності розпорядження КМДА про платні парковки, надані «Київ-транспарксервіс», набрало законної сили. пресслужба ОАСК. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/213211_rshennya-oask-shchodo-protipravnost-rozporядzhennya-kmda-pro-platn-parkovki-nadan-kivtransparkservs-nabrало-zakonno-sili

20. Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Рішення тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України. URL: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/630/8e7/2c2/6308e72c266a3534960115.pdf>

21. Костяна О.В., Ясько В.В. Особливості справляння збору за місця паркування транспортних засобів на прикладі Міста Чугуєва. Гроші, фінанси і кредит. Випуск 16. 2017 р. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/139.pdf>.

22. 100 корупційних схем в регіонах України. Коаліція антикорупційних громадських організацій, Антикорупційний штаб, Разом проти корупції. 2020. URL: <https://www.rpk.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/as-100-schemes-2-1.pdf>

23. В Україні нарахували понад мільйон учасників бойових дій. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2460726-v-ukraini-narahuvали-ponad-miljon-ucasnikiv-bojovih-dij.html>

24. Інвалідність внаслідок війни: які пільги є у цивільних і як їм оформити статус особи з інвалідністю. URL: <https://mipl.org.ua/invalidnist-vnaslidok-vijny-yaki-pilgy-ye-u-czyvilnyh-i-yak-yim-oformyty-status-osoby-z-invalidnistyu/>

25. За час війни в Україні в 3,5 рази збільшилася інвалідизація. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/society/za-chas-viyni-v-ukrajini-v-3-5-razi-zbilshilasya-invalidizaciya-01072023-482626>

26. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>